

سال یازدهم، شماره ۴۲، زمستان ۱۳۹۰

خبرنامه

انجمن حشره‌شناسی ایران

سخنی با اعضای محترم

با سلام و درود، چهل و سومین شماره‌ی خبرنامه اینک پیش روی شماست. انجمن حشره‌شناسی ایران، فرارسیدن نوروز ۱۳۹۱ را خدمت اعضای محترم تبریک گفته و شادکامی و بهروزی را برای همه‌ی عزیزان از خداوند بزرگ خواهان است. در این‌جا از کلیه‌ی سروران که با ارسال خبرها و پیشنهادهای خود، ما را در راه‌اندازی مجدد و ادامه‌ی انتشار خبرنامه یاری نموده‌اند سپاسگزاریم و همچنان پذیرای همراهی شما برای پربارتر نمودن شماره‌های آتی در سال‌های آینده می‌باشیم.

با سپاس - دبیر خبرنامه

اخبار انجمن

بیستمین کنگره‌ی گیاه‌پزشکی ایران با همکاری انجمن‌های حشره‌شناسی، بیماری‌شناسی گیاهی، قارچ‌شناسی، کنه‌شناسی، علوم علف‌های هرز ایران و دانشگاه شیراز با هدف ارائه آخرین دستاوردهای علمی در زمینه‌ی گیاه‌پزشکی و تبادل اطلاعات بین استادان، محققین، کارشناسان و دانشجویان، از تاریخ ۴ تا ۷ شهریور ماه سال ۱۳۹۱ در دانشگاه شیراز برگزار می‌گردد. از کلیه‌ی علاقه‌مندان دعوت می‌شود جهت کسب اطلاعات بیشتر به سایت www.20thippe.ir مراجعه نمایند.

از کلیه اعضای انجمن حشره‌شناسی ایران دعوت می‌گردد در قسمت کاربری پایگاه اینترنتی انجمن (www.entsociran.ir)، ثبت نام نمایند. این امر به دبیرخانه انجمن امکان می‌دهد که اخبار، اطلاعیه‌ها، نظرسنجی‌ها و ... را از طریق پست الکترونیک در اختیار اعضا قرار دهد.

اعضای محترم انجمن و سایر دست‌اندرکاران عزیز حوزه‌ی حشره‌شناسی می‌توانند نظرات و پیشنهادهای خود را در زمینه‌ی کاستی‌ها و کمبودهای پایگاه اینترنتی، اخبار علمی، سمینارها و همایش‌های مرتبط با حشره‌شناسی از طریق پست الکترونیک info@entsociran.ir به دبیرخانه‌ی انجمن ارسال نمایند.

علاقه‌مندان به ارسال مقاله برای نام‌هی انجمن حشره‌شناسی ایران، از این پس می‌توانند مقاله‌های خود را به صورت الکترونیک، از طریق تارنمای www.entsociran.ir/journal و یا پست الکترونیک journal@entsociran.ir ارسال نمایند.

از کلیه اعضای محترم انجمن حشره‌شناسی ایران تقاضا می‌شود، جهت تمدید عضویت در نوزدهمین دوره فعالیت انجمن حشره‌شناسی (۱۳۹۰-۱۳۹۳) به پایگاه اینترنتی انجمن مراجعه و مدارک مربوطه را ارسال نمایند.

یافته‌های پژوهشی

اولین گزارش از سخت‌بال‌پوش جنس *Symbiotes* از ایران: در طی نمونه‌برداری از درختان چنار شهرستان هشتگرد، تعداد زیادی سخت‌بال‌پوش بسیار کوچک از خانواده‌ی Endomychidae در زیر پوسته‌ی پوشیده از کپک مشاهده شدند. در مطالعات اولیه این سوسک‌ها، با نام علمی *Symbiotes nr. latus* Redtenbacher, 1849 شناسایی شدند که اولین گزارش از وجود جنس *Symbiotes* از ایران می‌باشد. نمونه‌ها اکنون در موزه‌ی حشرات هایدک میرزایانس نگهداری می‌شوند. اکثر سوسک‌های این خانواده در زیر پوسته‌ی درختان، چوب‌های پوسیده و قارچ‌ها یا میوه‌های در حال پوسیدن زندگی و از کپک‌ها و قارچ‌ها تغذیه می‌کنند. برخی از افراد این خانواده جزو آفات انباری محسوب می‌شوند که از این میان می‌توان به گونه‌ی *Mycetaea subterranean* (FABRICIUS, 1801) اشاره نمود. در حقیقت کپک‌های رشد کرده روی غلات و سایر مواد انبار شده هدف اولیه‌ی تغذیه‌ی این حشرات هستند و پس از آن به سراغ مواد انبار شده می‌روند. مطالعات تکمیلی و دقیق‌تر روی این نمونه‌ها ادامه دارد. (هیوا ناصرزاده و پروانه برادران، موسسه‌ی تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور، بخش تحقیقات رده بندی حشرات و بخش تحقیقات جانورشناسی کشاورزی)

■ **تهیه‌ی فرمولاسیون ژل روغنی فرمون کرم سیب، روشی آسان و بی‌خطر برای جلب و کشتن حشرات آفت:** کرم سیب، آفت کلیدی باغ‌های سیب، گردو و درختان میوه‌ی دانه‌دار در ایران است. کنترل شیمیایی کرم سیب به‌وسیله سموم حشره‌کش اگر چه مؤثر است اما برای محیط زیست، حشرات مفید و عوامل کنترل بیولوژیک و مهم‌تر از همه، سلامت مصرف‌کننده زیان‌آور می‌باشد. بر همین اساس ارایه‌ی روشی مناسب و مؤثر، جهت کاهش و یا حذف مصرف آفت‌کش‌ها از اهمیت زیادی برخوردار است. از میان این روش‌ها، می‌توان به استفاده از فرمون‌های جنسی مصنوعی در کنترل آفات اشاره کرد. پس از انجام تحقیقات برای دستیابی به دانش فنی تولید فرمون کرم سیب، که در مؤسسه‌ی تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور انجام شد تهیه‌ی فرمولاسیون مناسب از فرمون که به‌کارگیری آن برای کنترل آفت آسان‌تر باشد، بسیار حائز اهمیت بود. در همین راستا در یک طرح پژوهشی که توسط دکتر مهرداد تبریزیان و مهندس رئوف کلیائی انجام شد، فرمولاسیون بر پایه‌ی قطرات ژله‌ای مقاوم به اشعه‌ی ماوراء بنفش و بارندگی تهیه‌گردید که مشتمل بر فرمون کرم سیب به‌همراه یک حشره‌کش بادوام بود و سپس در شرایط باغی مورد ارزیابی قرار گرفت. فرمولاسیون تهیه شده قابلیت تجزیه در محیط را داشته و به آسانی توسط کشاورزان قابل استفاده است. برای کاربرد این فرمولاسیون کافی است قطرات ژل حاوی فرمون و سم روی شاخه‌های درخت قرار گیرد که نتیجه آن جلب حشرات نر به سمت قطره فرومونی و کشته شدن آن در اثر تماس با سم موجود در قطره می‌باشد. شایان ذکر است که ژل تولید شده بیشترین کارایی را در مناطق کوهستانی ایران که آفت دارای دو نسل می‌باشد و از مناطق مرغوب تولید و صادرات سیب محسوب می‌شوند دارد. براساس برآوردهای صورت گرفته به‌کارگیری این روش علاوه بر کاهش مصرف آفت‌کش‌ها، به‌نهایی ۳۲٪ از آلودگی به کرم سیب را می‌کاهد. بررسی‌ها نشان می‌دهد به‌کارگیری این فرمولاسیون می‌تواند به‌مقدار حداقل ۵ تن محصول در هکتار از خسارت آفت جلوگیری کرده و ۵۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال در هکتار برای کشاورز سودآوری داشته باشد. (احمد حیدری، موسسه‌ی تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور، بخش تحقیقات آفت‌کش‌ها)

چند خبر

■ **بروز خشکسالی و آثار آن در طغیان آفات:** در چند سال اخیر با بروز خشکسالی در مناطق مختلف کشور به‌خصوص در جنوب شرق و شرق کشور، کرم خراط، خسارت قابل توجهی به باغ‌ها و درختان گردو وارد ساخته است. برای مثال آلودگی در مناطق گناباد و سبزوار (خراسان رضوی) و سرایان (خراسان جنوبی) بسیار شدید بوده و در مناطقی مانند استان کرمان نیز آلودگی نسبتاً بالایی مشاهده می‌شود. در عین حال، در مناطق غربی کشور که تا حدودی از بارش‌های مناسب‌تری برخوردار بوده، آلودگی کمتری به چشم می‌خورد. البته در برخی دیگر از مناطق غربی نیز مانند شبستر (آذربایجان شرقی) که خشکسالی مشهودتر بوده خسارت این آفت نیز آشکارتر بود. باید در نظر داشت که عملیات غیر کارشناسی، مانند هرس شدید درختان آلوده (که سبب تولید شاخه‌های یک‌ساله به تعداد زیاد شده و محل‌های مناسب بیشتری را برای نفوذ لاروها در دسترس آفت قرار می‌دهد) و یا پوشش نهرها که آب را از دسترس درختان کهنسال گردو دور و به مناطق پایین دست و مزارع هدایت می‌کنند، آلودگی را گسترش می‌دهد. (محمد جواد ارد، موسسه‌ی تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور، بخش تحقیقات حشره‌شناسی کشاورزی)

■ **فهرست مهمترین آفات جهان:** اخیراً موسسه‌ی CABI، فهرستی از خطرناکترین آفات کشاورزی دنیا را ارائه نموده است. در این فهرست ملخ صحرائی، *Schistocerca gregaria*، به عنوان مخرب‌ترین آفت تاریخی با سابقه‌ی بیش از ۲۰۰۰ سال خسارت به محصولات مختلف کشاورزی در مقام اول و انسان، *Homo sapiens*، به علت انتقال آفات به مناطق و زیستگاه‌های جدید، در مقام دوم قرار دارند. در میان این اسامی، آفات دیگری مانند سوسک کلرادو، *Leptinotarsa decemlineata*، به دلیل نشان دادن مقاومت به بیش از ۵۰ ترکیب حشره‌کش به چشم می‌خورد. فهرست کامل این آفات به همراه توضیحات در تارنمای <http://tinyurl.com/co42s3n> قابل دسترسی می‌باشد. (برگرفته از

(IPMnet NEWS, 2012: 192)

پایان نامه‌ها

کارشناسی ارشد

- اسکندری، رویا، (۱۳۹۰)، فون شته‌های مزارع منطقه‌ی پاسارگاد، استاد راهنما دکتر هادی استوان، استاد مشاور:

دکتر مهدی غیبی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- اسماعیلی، زهرا، (۱۳۹۰)، بررسی کنه های مرتبط با درختان انجیر در منطقه‌ی استهبان استان فارس، استاد راهنما: دکتر مهدی غیبی، استاد مشاور: دکتر هادی استوان، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- امیرعضدی، روزبه، (۱۳۹۰)، بررسی کنه های مرتبط با درختان سوزنی برگ در مرکز علوم و تحقیقات فارس، استاد راهنما دکتر هادی استوان، استاد مشاور: دکتر مصطفی حقانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- بهمنی، نگار، (۱۳۹۰)، بررسی دزهای کشنده و زیرکشنده قارچ *Beauveria bassiana* در کنترل میکروبی بی‌د آرد *Ephestia kuehniella* روی خرما، سایر، استاد راهنما دکتر مسعود لطیفیان، استاد مشاور: دکتر هادی استوان، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- بی‌پروا، زهرا، (۱۳۹۰)، تغییرات جمعیت مینوز برگ مرکبات *Phyllocnistis citrella* و شناسایی پارازیتوئیدهای آن در باغ های مرکبات شیراز، استاد راهنما دکتر مصطفی حقانی، استاد مشاور: دکتر هادی استوان، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- بیضاوی، غلامرضا، (۱۳۹۰)، بررسی فونستیک کنه های زیر راسته *Prostigmata* در جنگل های منطقه‌ی کامفیروز جنوبی، استاد راهنما دکتر هادی استوان، استاد مشاور: دکتر مصطفی حقانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- حسینی، سیده عاطفه، (۱۳۹۰)، برآورد شاخص زیستی رودخانه خنگ منطقه‌ی سپیدان با استفاده از فون حشرات آبزی، استاد راهنما: دکتر هادی استوان، استاد مشاور: دکتر سید ابراهیم حسینی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- خدا همتی، سارا، (۱۳۹۰)، اثرات آنالوگهای هورمون جوانی *Fenoxycarb* و *Pyriproxyfen* بر روی دیپاپوز و تولیدمثل سن گندم، استاد راهنما: دکتر اکبر وحدتی، استاد مشاور: دکتر مرتضی الهیاری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- خورسند، آزاده، (۱۳۹۰)، بررسی فونستیک کنه‌های راسته *Mesostigmata* مرتبط با مزارع پنبه منطقه‌ی داراب، استاد راهنما: دکتر هادی استوان، استاد مشاور: مهندس غلامعلی امین، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- دهقان دولتی، مریم، (۱۳۹۰)، بررسی فونستیک کنه‌های شکارگر مرتبط با درختان خرما در منطقه‌ی بزم، استاد راهنما: دکتر مهدیه اسدی، استاد مشاور: دکتر هادی استوان، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- رازقی فر، آزاده، (۱۳۹۰)، بررسی فونستیک شته های استان هرمزگان، استاد راهنما دکتر هادی استوان، استاد مشاور: دکتر مجید عسکری سیاهویی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- رضایی، مهران، (۱۳۹۰)، شناسایی شته‌های درختان میوه سیب و پارازیتوئیدهای آن در منطقه‌ی سپیدان، استاد راهنما: دکتر شهرام حسامی، استاد مشاور: دکتر هادی استوان، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- زارع خورمیزی، مهدی، (۱۳۹۰)، بررسی فون کفشدوزکهای شهرستان مهریز استان یزد، استاد راهنما: دکتر مهدی دهقانی زاهدانی، استاد مشاور: دکتر هادی استوان، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- شفیع، سمیه، (۱۳۹۰)، برآورد شاخص زیستی رودخانه فهلیان منطقه‌ی ممسنی با استفاده از فون حشرات آبزی، استاد راهنما: دکتر هادی استوان، استاد مشاور: دکتر سید ابراهیم حسینی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- ظل‌انوار، راضیه، (۱۳۹۰)، بررسی اثرات حشرات گرده افشان خصوصاً زنبور عسل بر میزان تشکیل میوه سیب رقم گلاب در منطقه‌ی شیراز، استاد راهنما: دکتر مصطفی حقانی، استادان مشاور: دکتر علیرضا منفرد و مهندس محمد جواد کرمی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- غریب شوربچه، زهرا، (۱۳۹۰)، تنوع گونه ای کنه های خانواده *Phytoseidae* در مرکز علوم و تحقیقات فارس و شهرک صدرای شیراز، استاد راهنما دکتر هادی استوان، استاد مشاور: دکتر مصطفی حقانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- فخاری، هاجر، (۱۳۹۰)، بررسی بقایای سموم دسیس و دورسبان در ریشه چغندر قندهای وارد شده به کارخانه قند اصفهان با استفاده از کروماتوگرافی لایه نازک با کارایی بالا، استاد راهنما: دکتر علیرضا جلالی زند، استاد مشاور: دکتر منصوره شائقی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

تازه‌های کتاب

علوی، احمد (۱۳۹۰) دایره‌المعارف جامع علوم کشاورزی، جلد اول و دوم.

نشریات تازه رسیده به انجمن

Entomologica Fennica, 2011 (22):3
Journal of the Research Faculty of Agriculture Hokkaido University, Series Entomology, Insecta Matsumurana, New Series, 2011:67

مجله جنگل ایران، ۱۳۸۹: ۳

همایش‌ها

اولین همایش ملی کشاورزی در شرایط محیطی دشوار در تاریخ ۲۱ اردیبهشت ماه ۱۳۹۱ در دانشگاه آزاد اسلامی واحد رامهرمز برگزار خواهد شد. علاقه‌مندان می‌توانند جهت کسب اطلاعات بیشتر و همچنین ثبت نام و ارسال مقالات به پایگاه اینترنتی همایش به نشانی www.iauramhormoz.cnf.ir/agriculture مراجعه نمایند.

دبیرهمایش: دکتر جعفر پوررضا

پست الکترونیکی: agri2012@iauramhormoz.ac.ir

■ با کمال تأسف و اندوه، آقای مهندس هوشنگ جوانمقدم، از پیشکسوتان گیاه‌پزشکی ایران دار فانی را وداع گفتند. جلسه‌ی بزرگداشت ایشان در روز یکشنبه ۷ اسفند ۱۳۹۰ با حضور جمعی از گیاه‌پزشکان و اعضای انجمن حشره‌شناسی ایران در موسسه‌ی تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور برگزار گردید. انجمن حشره‌شناسی ایران، ضمن ابراز همدردی با بازماندگان محترم آن مرحوم و همچنین جامعه‌ی گیاه‌پزشکی ایران، آمرزش و آرامش روح آن عزیز را از خداوند متعال آرزومند است.

همکاران ما در این شماره

دکتر هادی استوان، مهندس معصومه مقدم، دکتر ابراهیم ابراهیمی.

خبرنامه‌ی انجمن حشره‌شناسی ایران:

دبیر خبرنامه: دکتر فریبا مظفریان

زیر نظر هیأت مدیره‌ی انجمن حشره‌شناسی ایران

تایپ و صفحه آرایی: مریم اعتضادالسلطنه

نشانی: تهران، ابتدای ولنجک، خیابان یمن، مؤسسه‌ی تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور، واحد ۲، ساختمان موزه، انجمن حشره‌شناسی ایران،

صندوق پستی ۳۳۱-۱۹۶۱۵

تلفکس: ۰۲۱-۲۲۴۲۷۰۳۷

- فخرالدین، خادم‌پور، (۱۳۹۰)، بررسی فونستیک کنه‌های خاک‌زی راسته Mesostigmata در مزارع گندم و پنبه‌ی منطقه‌ی لارستان، استاد راهنما: دکتر هادی استوان، استاد مشاور: دکتر مصطفی حقانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- فرزانه، محمد، (۱۳۹۰)، بررسی فون سنکهای شکارگر خانواده Anthocoridae در منطقه‌ی مرودشت، استاد راهنما: دکتر هادی استوان، استاد مشاور: دکتر مصطفی حقانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- کامیاب، فریبا، (۱۳۹۰)، فون کنه‌های راسته Mesostigmata در نخيلات منطقه‌ی بندر عباس، استاد راهنما: دکتر هادی استوان، استاد مشاور: دکتر سید ابراهیم حسینی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- کاوه، راحله، (۱۳۹۰)، مطالعه دموگرافی شب پره هندی *Plodia interpunctella* در شرایط تغذیه از مغز پسته، استاد راهنما: دکتر شهرام حسامی، استادان مشاور: دکتر راحیل اسدی و دکتر محمد شجاع‌الدینی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- لطفی، فاطمه، (۱۳۹۰)، بررسی روشهای پرورش سنکهای شکارگر جنس *Orius* در شرایط آزمایشگاهی، استاد راهنما: دکتر مصطفی حقانی، استاد مشاور: دکتر هادی استوان، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- منتظری نجف آبادی، ندا، (۱۳۹۰)، فون کنه‌های خاک‌زی خانواده‌های *Laelapidae* و *Ascidae* در منطقه‌ی شیراز، استاد راهنما: دکتر علیرضا نعمتی، استاد مشاور: دکتر هادی استوان، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- هاشمی فشارکی، ساره السادات، (۱۳۹۰)، بررسی میزان خسارت کرم گلوگاه انار و تعیین رقم متحمل به آن در باغ‌های انار استان اصفهان، استاد راهنما: دکتر علیرضا جلالی زند، استادان مشاور: دکتر جواد کریم زاده و مهندس محمد حسن بشارت نژاد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.

- یزدان‌پناه، شیمیا، (۱۳۹۰)، بررسی فونستیک کنه‌های زیرراسته‌ی Prostigmata در جنگل‌های بلوط منطقه‌ی کوهمره سرخی، استاد راهنما: دکتر هادی استوان، استاد مشاور: دکتر شهرام حسامی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس.